

Komma's uit de wereldgeschiedenis

Luisteren naar Jan Jerrit Veenstra leidt naar het afgetekende portret van een niet alledaagse man. Verre van! Een vreemde vogel in de toch al uitbundige gekleurde volièrre van onze samenleving. Thans woonachtig in Veendam, maar er ging nogal eens een verhuiskaartje de deur uit. Voor zijn vierde verjaardag verkaste hij reeds vijfmaal. "Had met de oorlog te maken," vertelt Jan Jerrit, "met de hongerwinter en de bevrijding." Op vier december tweeënveertig startte hij z'n opmerkelijke levenswandel. "Slag om Stalingrad," luidt de verwijzing naar het keerpunt in de Tweede Wereldoorlog, dat toen in alle hevigheid woedde.

Een echte Groninger is het oorlogskindje niet. Het zag het eerste licht in Zandbulten. "Kollumerland, de armste gemeente van Nederland. Bij Zwaagwesteinde." Na enkele maanden kwam de verhuiscwagen voor 't eerst voor: Lutjegast. Vervolgens: Grootegast, Doezum, Opende, weer Doezum, 't Zandt, Winschoten, Groningen. Later - langdurig - Glimmen. "Achter enkel glas." Een stormachtige rondreis. Het Hogeland spreekt de huidige Oost-Groninger het meest aan. "Met 'n beetje veenkoloniën. Ede Staal. Torentje van Spiek. Als ik uit de kleuterschool van 't Zandt kwam zag ik rechts het torentje van Spiek en links het torentje van Mei (Uithuizermeeden - JJR). De zondagschool van Oosternieland. Het voetbalveld van Roodeschool. REO, nu Corenos."

Zijn vader kent hij slechts 'van horen zeggen'. "Ik was drie toen hij stierf. Vermoord. Per ongeluk. Werd verwisseld met een ander. Op m'n twaalfde kwam ik in een pleeggezin. Mijn moeder was uit de ouderlijke macht ontzet. Ze leeft niet meer, anders had ik het niet verteld. De familieomstandigheden waren vrij beladen. 'n Beetje een Dutroux-sfeer. 't Ging meest aan mij voorbij. Ik trok weg uit de rampzaligheid die rondom mij heerste. De velden van het Hogeland in. Ik zocht mijn ver-

maak op de strobalen van de boerderijen. In Groningen kwam ik in een professorengesin. Een katholieke, liberale familie. Een rector-magnificus. Ik kwam uit het armenhuis van Opende toen ik drie jaar was. Tien jaar later zat ik op de voorste stoelen. Commissaris Offerhaus en al die anderen. Al die baretten. Een onbegrijpelijke toespraak over anatomie en embryologie. In het laboratorium zag ik de 'kop van Jut'. De echte. Op sterk water. Tussen kikkers en babylijkjes. Ik had vier pleegzusters om mij heen, één sleepte mij erdoor. Een kleindochter van een rijke industrieel. In de stad bezocht ik de Rijks HBS. Tijdens mijn militaire diensttijd - luchtdoelartillerie - schoot ik met radargeleide kanonnen op zandzakken, die uit radiografisch bestuurd vliegtuigen kwamen. Sindsdien heb ik regelmatig wat met zilveren vogels." Jan Veenstra haalde recentelijk volop de schijnwerpers door z'n eenmansacties tegen de baanverlenging van het vliegveld Eelde. De door hem aangekondigde 'mars naar Assen' en een optocht van protesterende autobezitters enkele weken geleden zorgde voor commotie en onrust. Een losse flodder; medestanders lieten Jan Jerrit in de steek. "Maar de dreiging vooraf hé," zegt hij triomfantelijk. "Het liep de heren dun door de broek. Daar was het

om begonnen." De tegenvaller spatte uiteen op een ondoordringbaar pantser. Jan Veenstra is nog even enthousiast en bezeten als voordien. Lijkt door niets van z'n stuk te krijgen. Achter het - dubbele - glas van het restaurant op Groningen Airport Eelde zegt hij: "Begrijp me goed, ik heb niks tegen het vliegveld. Echt niet. Maar die airbussen en jumbo's moeten we hier niet hebben. Neem van mij aan, dat er tot de verkiezingen van achttienentwintig niets gebeurt. Wat een volgend kabinet doet, kan nu nog niemand iets zinnigs over zeggen." Rept van 'de vrede van Zeijen' en van een 'deal' met een gedeputeerde. Diept uit een diplomatenkoffer een reeks afdrucken. De tekst van de deal. Geschreven op negen place-mats uit de restauratie van het Asser NS-station. "Daar achter die deur," met een wijde zwaai wordt het vertrek aangewezen, "zitten Ouwerkerk en Van der Werff hun schijnoverwinning van Assen te vieren, maar geloof me, het hele overleg en alles van deze dag was volstrekt overbodig. De kaarten zijn allang geschud." ('s ochtends was er in Assen een overleg tussen de autoriteiten, die bij de baanverlenging betrokken zijn - JJR.) "Van der Werff en Ouwerkerk....komma's in de wereldgeschiedenis; minder

dan een pion." Jan Veenstra zegt 'te weten, hoe politiek bedreven wordt'. "Ik was van drieënzestig tot zesenzestig redacteur bij de The Sodom Times.... grapje... De Winschoter Courant. Daar organiseerde ik de Dollard Teach-Inn. Het ging in die tijd om het Dollardkanaal; binnen- of buitendijks. Minister Siem Suurhoff. Ik heb wat met de man afgetelefoneerd. Het ging om zeventig miljoen. Is later groten-deels besteed aan de vierbaansweg naar Nieuweschans. Johan Remkes. Na de Winschoter Courant heb ik het Instituut voor Perswetenschappen gedaan; in Amsterdam. Professor Rooy en Henri Knap. Laan, de oom van de tegenwoordige hoofdredacteur van de DGP-bladen, was een studiege-noot van mij. Ik ben daarna in dienst getreden bij de drie noordelijke commissarissen van de koningin: Linthorst Homan, Fock en Gaarlandt. Ik stelde het noordelijk bulletin samen. In negenenzestig. In éénenzeventig zat ik voor de PvdA in de Asser gemeenteraad. De dingen die ik daar met het ene oor hoorde en met het andere oog zag, stonden even haaks op mekaar, als wat ik vandaag zag tijdens het noordelijk overleg over de baanverlenging. Eén grote vernektroep! En zo zal het altijd blijven!"

Jan Jerrit Veenstra in de verkeerstoren van Eelde. "Ik heb niets tegen het vliegveld."
© Noord Nederlands Fotopersburo

NubN 25-2-97